

Paminėtos KASP iškūrimo metinės

Sausio 17 dieną Krašto apsaugos savanorių pajėgos paminėjo 19-ąsias iškūrimo metines. Vilniuje, Nepriklausomybės aikštėje, prie Lietuvos Respublikos Seimo rūmų, vyko iškilminga Savanorių pajėgų vėliavą būrių rikiuotė. Karius savanorius sveikino Seimo pirmininkė Irena Degutienė, krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė, Europos Parlamento narė prof. Vytautas Landsbergis.

Pagal jau susikloščiusią tradiciją, iškilmingos rikiuotės metu krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė geriausios Krašto apsaugos savanorių pajėgų kuopos vadui įteikė pereinamajį apdovanojimą – atkurtą istorinių 14 amžiaus kalaviją. Apdovanojimas įteiktas Didžiosios Kovos apygardos 8-osios rinktinės 803-iosios kuopos vadui kapitonui Giedriui Krivui.

1991 metų sausio 17 dieną, po Sovietų sąjungos bandymo ginkluota jėga nuversti teisėtą Lietuvos Vyriausybę, Aukščiausioji Taryba priėmė įstatymą dėl Savanoriškosios

krašto apsaugos tarnybos (SKAT) iškūrimo. Tarnybos iškūrimas įteisino savanorių veiklą ir valstybės gynimą oficialiai įtraukė visuomenę, kuri teisėtai galėjo ginti savo beatsikuriančią valstybę. Juri-

vės gynėjų būtų laukęs tragiskas likimas. Nepaisydami pavojų savanoriai įėjo ginti Tėvynės ir laisvės drąsai, nebijdami paaukoti net savo gyvybės.

Savanoriškoji krašto apsaugos tarnyba 1998 metais

Krašto apsaugos savanorių pajėgų 19-ųjų iškūrimo metinių minėjimas

Alfredo Pliadžio nuotrauka

diškai legalizuotos jau veikiančios savanorių formuotės, pradėjusios kurtis 1990 metais. SKAT buvo sudarytas iš prielaidos paskirtivadovės, formuoti dalinius. Anot KASP vado pulkininko Antano Plieskio, daugelis iš anuometinių savanorių suvokė, kad stodami į Laisvės gynėjų gretas, jie rizikuja savo gyvybę, nes jeigu būtų nugalėjęs komunistinis režimas, Lais-

buvo reorganizuota į Krašto apsaugos savanorių pajėgas (KASP), kurios tapo sudėtinė kariuomenės dalimi. 2003 metais KASP integruotas į Sausumos pajėgų sudėtį. Lietuvai tapus NATO nare, pasikeitė KASP užduotys – nuo teritorinės gynybos pereita prie kolektivinės gynybos, modernaus rezervo struktūros, organizuotos pagal funkcinę paskirtį, galinčią vykdy-

ti platus spektrą užduotis.

Dabar Krašto apsaugos savanorių pajėgas sudaro penkios rinktinės, apimančios visą Lietuvos teritoriją, ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Butigeidžio dragūnų komonasis batalionas. Pajėgose tarnauja daugiau nei 4700 karių savanorių ir apie 650 profesinės karo tarnybos karių.

Pagrindinis Savanorių pajėgų uždavinys – rengti karius savanorius siekiant vystyti ir išlaikyti parangus, perdislokuojamus, nustatytą laiką nustatytoje vietovėje išlaikomus pajėgumus, gebančius savarankiškai (naujodant mažų padalinį takti-

ką), Lietuvos kariuomenės ar sąjungininkų sudėtyje, užtikrinti nacionalinių poreikių ir Lietuvos tarptautinių įsipareigojimų vykdymą.

Dabartinis Savanorių pajėgų tikslas – ugdyti naujų savanorių kartą, kurti modernias, gerai aprūpintas aktyviojo rezervo pajėgas, gebančias vykdyti užduotis tiek Lietuvoje, tiek už jos ribų.

„Tremtinio“ inf.

Dr. Povilas JAKŪCIONIS

Replikos
istorijos
revizoriams

Baltijos kelio 20-mečiu ir Molotovo-Ribentropo pakto 70-mečiu paminėti skirtoje konferencijoje Seime vienas iš pranešėjų dr. A. Nikžentaitis tarp kitok teigė, kad, „didžiojo pasakojimo apie Kovo 11-ąją atkurtą Lietuvos Respubliką pamatas yra šis dokumentas su slaptaisiais protokolais“ („Delfi“, 2009-12-06). Esą toks „Teisingos atminties“ modelis išgąsdinęs vakariečius. Jie supratę, jog šitaip iš sovietų bloko išsiveržusios valstybės bando sumenkinti Holokaustą.

Tiesą sakant, neskaitant zurofų tipo organizacijų protestų ir Izraelio prezidento S. Pereso pagiriamų žodžių Stalinui, neteko girdėti didelio vakariečių „išgąsčio“. Iš dalies vakariečius galima būtų suprasti. Jie bendros atminties simboliu pasirinko Holokaustą, nes neturėjo sovietinės okupacijos ir KGB teroro, trėmimų, GULAGO archipelago. Turėjo barbariską nacių okupaciją ir Holokaustą. Naciai nužudė apie 20 milijonų civilių, iš jų – 6 mln. žydų ir 14 mln. kitų tautybių žmonių, daugiausia Vidurio ir Rytų Europos gyventojų. Sie Vakaruose iki šiole nepelnytai lieka užmaršties šešelyje.

Be radikalų žydų organizacijų, „išsigandusių“ vakariečių atstovu byloje dėl Hitlerio ir Stalino nusikaltimų (ne)sulyginimo galėtų būti Izraelio prezidentas S. Peresas. Tik jo argumentai, išdėstyti BNS 2009 m. lapkričio 14 d. pranešime, labai silpni. Skaitai ir stebiesi tokiu prastu Stalino „veiklos“ žinojimu. Jis Stalino veiklą vertina tik Antrojo pasaulinio karo metu ir tik nuo Hitlerio užpuolimo, todėl mano, jog „brutalumas“ karo metu galėjo būti reikalingas. Knieti paklausti, ar ir Rytprūsių civilių gyventojų žudynės ir moterų prievara vienam buvo reikalingi karui?

Ar prezidentas nieko nežino apie Stalino organizuotą Holodomorą Ukrainoje, pražudžiusi 10 min. civilių žmonių? (keliamas į 4 psl.)

Dar vienas žvilgsnis į miuzių kalną

Kryžių kalnas – pamėgtas dailininkų ir fotografų kūrybos objektas. Atrodo, tiek daug kartujis jau jamžintas taipbos drobėse ir ypač nuotraukose, kad nieko naujo čia nebepasakysi. Bet nauji kūriniai su šia unikalia mūsų krašto vieta vis gimsta ir gimsta.

Gal ir gerai, nes kiekvienas menininkas į šią sakralinę erdvę pažvelgia savaip ir naujai. Netikėtū Kryžių kalno rakersi išvystame ir „Laiptų galerijoje“, skaudžios Lietuvai datos – Sausio 13-osios išvakarėse atidarytoje šiauliaiečio fotomenininko Eduarda Manovo 22 nuotraukų parodoje.

Išgirdės Eduarda Manovo gyvenimo istoriją nustembi. Gyvenimas vienas, bet, atrodo, jog Jame telpa daugybė gyvenimų. Vos trejų metų su té-

vais ir broliu iš tévynės ištremtas į Tadžikiją, nuo pasaulio atskirtą Vachšo slėnį. Norėjės tapti lankūnu, tačiau tremtinį vaikui nebuvvo leista įgyvendinti svajonės. Tuomet baigė žurnalistikos studijas. Žurnalistu dirbo Maskvoje, Lenkijoje, Vokietijoje.

Šiandien Eduardas vėl gimtinėje. Žilstelėjės, bet tiek Jesus, nors gyvenimo daug lažytas vyras nesėdi rankų sudėjės, nors, atrodytų, gyvenimo vargai ir pensininko statusas ragintų ilsičtis. Eduardas fotografuoja, rašo, rengia parodas... Ilgam atskirtas nuo tévynės labai ilgėjosi ir grįžęs nusprendė gimtinės grožį jamžinti nuotraukose. Ypatingų įvertinimų sulaukė praejusias metais Lietuvos Seimo rūmuose jo fotografijų paroda „Gamtos paletė“.

Eduardas Manovas naujai ir savitai pažvelgė į Kryžių kalną. Lietuvą apkeliavo ir kita paroda – „Lietuva mano širdyje“. Kryžių kalnas – taip pat viena iš labiausiai jam artimų ir pamėgtų temų.

Eduardas Manovas yra

Eduardas Manovas naujai ir savitai pažvelgė į Kryžių kalną. Lietuvą apkeliavo ir kita paroda – „Lietuva mano širdyje“. Kryžių kalnas – taip pat viena iš labiausiai jam artimų ir pamėgtų temų.

aktyvus Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos Šiaulių filialo narys. Tad menininkas drauge su LPKTS nutarė visas 22 Kryžių kalno nuotraukas padovanoti Šiaulių vyskupijos kurijai. „Laiptų galerijoje“ ir įvyko šis dovanojimo aktas. Nuotraukas į parodos atidarymą atvykus Šiaulių vyskupijos Generaliniam Vikarui kunigui Sauliui Matuliu išteikė Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos Šiaulių filialo pirminkas Vytautas Deveikis.

Eduardo Manovo paroda „Laiptų galerijoje“ veiks iki vasario 3 dienos, po to nuotraukos bus perduotos Šiaulių vyskupijos kurijai.

Ričardas JAKUTIS
Algimanto Jakubausko nuotrauka

„Gazprom“ „lélė“ Kauno miesto tarybai

Prieš pat šv. Kalėdas Rusijos „Gazprom“ atstovas, stotinasis Rimsantas Stonys, pateikė Kauno miesto tarybos nariams popieriu rinkineli įspūdingu pavadinimu „Naujos Kauno kogeneracinės elektrinės statybų projekto pristatymas“. Dvidešimt penki puslapiai, tarp jų ir pavadinimas bei turinys – sunumeruoti, paspalvinoti, net elektrinės emblema papuošti. Iš pirmo žvilgsnio lyg ir dokumentas, tik be jokio parašo ar kito atsakomybės ženklo. Pateikėjas turbūt manė, kad iš pasaulinio garso bendrovės ir Kauno termofikacinės elektrinės savininkės, dar 2002 metais Scilės ir Charbidės balsais užliūliausios tuo metinė liberal-socialdemokratinė miesto tarybą, užteks ir tokio pobūdžio popierelių, kurių specialisto ir piliečio akimis kitaip kaip „lélé“ pavadinti negalėtume.

„Lélé“ – neteisinis terminas – taip vadinamas „pinigų“ paketas, kuriamė banknotai tik dėl vaizdo viršuje ir apačioje padėti, skiriamas neišmanėliams apgauti.

Pristatytyame „projekte“ daugiau nei 20 procentų apimties sudaro iš spaudos nukopijuoti straipsniai, keli vadovėliniai brėžinukai, kelios palyginimų lentelės, kuriose skaiciu nesutampa, dar vienas kitas vaizdelis, kaip pavyzdžiui, Kauno Petro Vilešio mokyklos 7 klasės moksleivių ekskursija į Stokholmą, ir tik 3 puslapiai – apie šilumos ūkio modernizavimą.

Taip ir liko neaišku: kas rengė Kauno elektrinės modernizavimo projektą, kiek bus įrengta blokų, kokia bus elektrinės galia, kokios gali būti šilumos pirkimo-pardavimo sutarties sąlygos ir kada ji bus atnaujinta, kaip elektrinė planuoja dalyvauti šilumos tiekimo tinklų modernizavimo programoje ir kita. Dideliu abejoniu kelia numatoma galimybė pritarkyti technologinių ciklų buitinė atliekų deginimui, kokią įtaką pagamintos elektros ir šilumos kainai turėtų duju turbinų pritaikymas biudujų ir gamtinė duju mišinio deginimui, kas ir kada rengė šiai alternatyvai pagrįsti skir-

tą galimybų studiją? Kelia abejoniu ir esamos įrangos modernizavimui reikalingų investicijų apimtis (6 psl. pateikti du jos dydžiai – 350 ir 400 mln. litų), neaišku, kokia bus elektrinės galia (5 psl. 320–360 MW, 6 psl. 280–350 MW). Jei elektrinėje būtu įrengta 325 MW galia, tai esant aukščiausiai 7 psl. nurodytais lyginais 800 EUR/kW kainai, bendros investicijos neviršytų 900 mln. litų, tuo tarpu 9 psl. nurodoma, kad i naują elektrinę planuoja investuoti 1 mlrd. litų. Nurodyta, kad buvo rengta 17 įvairių scenarijų, bet nėra jokios informacijos, kiek tie scenarijai skiriasi pagal techninius parametrus ir investicijų poreikius.

Kauno miesto tarybai „Gazprom“ pateiktame „projekte“ pagrindinis dėmesys skiriamas šilumos ūkio problemoms, akcentuojama šilumos šaltinių plėtros strategija, nors tai turėtų būti AB „Kauno energija“ kompetencijoje. Tuo labiau kad 2010 metais ir vėliau teks įsisavinti Europos Sajungos milijardus, skiriamus gyvenamųjų namų apsiltinimui. Dėl to šilumos poreikis mieste mažės, reikės optimizuoti šilumos šaltinių galiai ir jų išdėstyti. Be to, pasikeitė energijos ištaklių (duju ir naftos) kainos. Kauno termofikacinės elektrinės modernizavimo negalima spręsti be miesto savivaldai priklausančio šilumos ūkio (tinklų ir katilinių) įvertinimo ir esminio pertvarkymo.

Minima (12 psl.) finansinė nauda per 30 metų apie 280 mln. litų, iš kuriai Kauno miestui apie 35 mln. litų kelia šypseną, tuo labiau kad elektrinės akcininkais numatyti: 51 proc. – KTE, tai yra „Gazprom“, ir 49 proc. – Lietuvos ir Europos (suprask, Europos Sajungos) investuotojai.

Argi ne čia paslėptas pagrindinis klausimas, kodėl nevykdomi sutartiniai pirkimo pasižadėjimai, kurių greičiausiai ir nebuvu ketinama vykdyti, nes tikslas buvo ateiti ir daryti įtaką, o ne dorai darbą dirbtu. 2002 m. buvo žadama šimtus milijonų litų investuoti, pagamintą elektros energi-

ją tiekti Kaliningrado sričiai, nors Rusijos valdžia jau buvo nusprendusi ten statyti kogeneracinę elektrinę. Apie tai perspėjome Kauno miesto vadovus, bet jie buvo kurti ir akli. Prognozės pasivirtino – elektrinė Kaliningrade pastatyta. Tad kodėl miestas turi atsakyti, jei savininkas nesugeba tvarkytis? Primename, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. gruodžio 27 d. nutarimo Nr. 1442 „Dėl nacionalinės energetikos strategijos įgyvendinimo 2008–2012 metų plano patvirtinimo“ 1.15 priemonė numatė kombinuoto ciklo blokus Kauno termofikacinėje elektrinėje. Pirminis lėšų poreikis – 700 mln. litų, buvo planuota darbus pradėti 2008 ir baigtis 2010 metais.

Kadangi termofikacinė elektrinė gamins ir elektros energiją, režimą ir elektros energijos kvotų klausimai negalės būti apeiti. Kita vertus, Europos elektros perdavimo koordinavimo sąjungos (UCTE) reikalavimus būtina taip pat įvertinti. Dabar apie tai – nė žodžio, lyg būtume Rusijos dalis ir varžytumėmės su rusiška „Inter RAO“ ar kaip ten... kitaip vadinas.

Kauno termofikacinės elektrinės savininkas „Gazprom“ pagal „projektą“ apsiriboja 51 proc. akcijų, o lėšų bandys ieškoti Europoje, tai yra Briuselyje, nes žadėtų pinigų neturi. Tik ten kažin ar kas su jais bekalbės, nes pažaduoklis ir įtartinais investuotojais tikima tik pas mus. „Gazprom“ mano galis gauti Europos Sajungos pinigų Kauno miesto vardu. Keista ir įžili logika – padarysime, jei primokėsite. Spaudoje rašoma, kad „miesto valdžia abejinga energetikų investicijai“. Artai, kurios nuo 2002 m. vis nėra? Todėl ir bando daryti per savo remiamą miesto spaudą psychologinį spaudimą Kauno valdžiai, o kad kauniečiams atrodytų, jog dirba, kas mėnesį (per pilnatį?) paširodo piariniai straipsniai.

Didelė dalis mūsų piliečių ir specialistai puikiai suvokia, kad moderni ir jau ne visai nauja technologija – kombinuoto ciklo blokai termofikacinėje elektrinėje, leidžia mažinti

įvežtinio kuro kiekį, nes priverčia dujas dirbtai tarsi dvigubai – sukti duju turbiną ir po to dujas sudeginant gauti garą, kuris padidina galią. Tokiu būdu iš to paties kuro kiekio gauname trečdaliu daugiau energijos. Panaši – 35 MW jėgainė jau veikia Panevėžyje. Europos Sajungos valstybėse seniai diegiamą mažiau kuro energijos vienetiui naudojanti technologija, užtenka pasidairyti Danijoje ar Svedijoje.

Mažai kam žinoma, kad Ispanijos karalius, ne per seniausiai lankydamasis Baltijos valstybėse, Rygoje dalyvavo tokio tipo elektrinės atidaryme, nes ją montuoti talkino ispanai. Mes gi daugiau remiamės Rytų kaimynais, todėl „stengėmės“ pratęsti Ignalinos AE darbą, finansavome beprasmes A. Abišalos keliones į Briuselį. Arba pasikliauname pasipinigavimo bendrovėmis kaip „Inter RAO“, prie pavadinimo pridėdami žodį „Lietuva“, tarsi kurdami dar vieną „lélé“.

Ir dar – kodėl Lietuva už 1000 kubinių metrų duju moka Rusijai beveik dvigubai brangiau nei Vokietija? Argi nesame pilnateisė ES narė? Negi ir čia dar viena kito mastelio „lélé“?

Kai 2002 metais Kauno miesto taryba ir jos dvasiniai įkvėpėjai Vilniuje ant kilimo ir po juo vedė derybas dėl Kauno TE pardavimo, tik Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjunga viešai ir principingai šaukė ir praše nedaryti klaidos parduodant energetinius objektus. Mūsų piketai ir mitingai tapo tik galimybe išreikšti nuomonę, nes melas ir demagogija jau buvo užvaldė pataikūnų ir parsidavėlių jausmus bei protus. Kai kas po to net į Seimą pateko... 2009 metų pavasarį įvykęs Kauno IV energetikos forumas vėl atkreipė miesto vadovybės, Vyriausybės ir Seimo dėmesį, kad nevykdoma Kauno TE pardavimo sutartis ir siūlė ją nutraukti.

Minėta „lélé“ atskleidė, kad didžioji duju bendrovė ir KTE naujieji savininkai daug kalba, o pinigų ieškos Europoje, bet tik kaip ir 2002 metais apmovoje miesto tarybą. Jiems reikia tarybos sprendimo, o LR Konstitucija ir įstatymais jie mano patys esą.

Ar ilgai žaisime lélémis?

Sausio 16 dieną LPKTS salėje įvyko Tėvynės sajungos-Lietuvos krikščionių demokratų Politinių kalinių ir tremtinų frakcijos tarybos posėdis.

Frakcijos pirmininkė, Seimo narė Vince Vaidevė Margevičienė paaškino „Sodros“ bei Ignalinos atominės elektrinės padėti. Ji teigė, kad kovo mén. Vyriausybė praneš, kokių būdu pensininkams bus grąžinti pinigai.

PKTF tarybos pirmininkas Seimo narys dr. Arvydas Anušauskas aptarė situaciją VSD, vykusį tyrimą dėl CŽV kalėjimo. Jis informavo, kad greitai bus pradėtas svarstyti liustracijos įstatymas. A. Anušauskas pasiūlė priimti rezoliuciją, kad 2010 metai būtų paskelbti Lietuvos 1940 metų okupacijos metais. Frakcijos narys Arimantas Dragūnevičius paprieštaravo esą šiuos metus reikėtų pavadinčių pasipriešinimo sovietų okupacijai pradžia. Rezoliucijos tekstas bus tobulinamas, ją išspaustinsime artimiausiai „Tremtinio“ numeriję.

Seimo narė prof. Vida Marija Cig-

rijienė aptarė švietimo bei sveikatos apsaugos problemas. Ji teigė, kad vykdant sveikatos reformą turėtų mažėti receptinių vaistų kainos.

LPKTS pirmininko pavaduotojas Gediminas Uogintas kalbėjo apie prastą teismų darbą.

Seimo narys prof. Arimantas Dumčius pristatė LR Seimo Pasipriešinimo okupaciniams režimams dalyvių ir nuo okupacijų nukentėjusių asmenų teisių ir reikalų komisijos 2010 metų renginių Seime sąrašą ir kvietė buvusius politinius kalinius ir tremtinius juose aktyviai dalyvauti, prieš tai užsiregistravus pas patarėją Danguolę Stonytę tel. 8 620 75071. Kovo mén. Seime numatoma surengti visuomenės klausymus tema „Teisingumo vykdymas ir bylių vilkinimas; priežastys ir pasekmės“ bei knygos „Žmogaus teises ir Lietuva“ 2 dalies pristatymas; vasio-kovo mén. įvyks partizano An-

tano Kraujelio žūties metinių paminėjimas; gegužės 28 d. – Taišeto politinių kalinių konferencija ir parodos atidarymas; birželio mén. – sovietų okupacijos 70-mečio ir Tarptautinio tribunolo 10-mečio minėjimas, birželio 7–14 d. Dainavos apygardos vado L. Baluukevičiaus-Džuko 85-osioms gimimo metinėms skirta paroda; rugpjūčio 20–27 d. – Tauro apygardos vado Aleksandro Grybino-Fausto ir Viktoro Vitkauskos-Saidoko 90-osioms gimimo metinėms skirta paroda; spalio 15 d. – konferencija „Mokslo pažanga ir Kūrėjai“; lapkričio 15–22 d. – partizanų poetams skirta paroda; gruodžio 10 d. – Žmogaus teisių dienos paminėjimas.

Posėdyje kalbėta apie pasiruošimą kitų metų pavasarijų įvyksiantiems savivaldos rinkimams. TS-LKD vykdomasis sekretorius A. Urbonas informavo, kad iki šių metų kovo pabaigos

turi būti sudaryti rinkimų sąrašai, daugelis skyrių juos jau sudarė.

Kalbėjo P. Petrylienė (Anykščiai), I. Šmidtas (Kauno r.), A. Stankus (Taurage), E. Strončikas (Jurbarkas), V. Macienė (Šilalė), A. Mickus (Klaipėda), V. Žaliene (Kretinga), V. Haase (Šakiai), B. Žilėnienė (Ukmergė) ir kt. Jie aptarė frakcijos skyrių problemas, galimą nesékmę savivaldos rinkimuose, susijusią su nepopulariais Vyriausybės sprendimais.

Posėdyje bendru pritarimu buvo pristarta dėl PKTF pirmininkės pavaduotojo įgaliojimų suteikimo PKTF tarybos (statutas 6.3.1 str.) ir valdybos (statutas 6.3.10 str.) pirmininkams. Slaptu balsavimu išrinkti frakcijos tarybos ir valdybos pirmininkai savaime tampa frakcijos pirmininkės pavaduotojais kandidacijos laikotarpiu. PKTF sekretore patvirtinta Ona Tamošaitienė.

„Tremtinio“ inf.

TS-LKD PKTF tarybos posėdis

Po Lietuvos Seimą vėl skraido „Trojos arklys“

Pasirinkau tokią antraštę todėl, kad prieš keletą (ar keliolika) metų viename iš savo straipsnių šią metaforą yra panaudojęs Vytautas Landsbergis.

Galima teigti, jog šiuo metu mūsų Seime, pasinaudodamas sunkmečio sukeltomis socialinėmis-ekonominėmis problemomis, keldamas kuo didesnį sąmyšį, vėl savo galią bando rodyti „Trojos arklys“. Jam aktyviai stengiasi diriguoti tiek vidaus (matomi ir nematomi), tiek ir užsienio žvalgybininkai, užsimaska vė kaukėmis, pasinaudodami Lietuvos, kaip demokratinės bei teisinės valstybės, suteikiamomis teisėmis. Iki šiol turėdami Lietuvos saugumo departamento paramą, išnaudodami visas įmanomas – viešas ir neviešas – priemones, kuria planus kaip galima greičiau išardyt Permainų koaliciją.

Pagrindiniai vidaus veikėjai, formuojantys bendrą priešišką visuomenės nusiteikimą prieš dabartinės Vyriausybės veiklą, tik politikuoj, nepasiūlydami nieko alternatyvaus, gana dažnai užsciklindami priekabiauti prie kai kurių priimtų įstatymų aktų, nevaję formuliuotės neigiamai veikia Lietuvos ekonomiką ir kita.

Kalbėdami apie konkretių veikiančiuosius, pagal veiklos stilį vienai Lietuvos priešų kategorijai galėtume priskirti asmenų grupes: socialdemokratų partiją, kurios veiklą per pastarąjį dešimtmetį labai objektyviai apibūdino ir įvertino šios partijos garbės primininkas prof. Aloyzas Sakalas savo kalboje, pasakytoje partijos tarybos posėdžio metu 2009 m. gruodį. Deja, jeigu minėtos partijos viduje dar iki šiol dvelkia sovietinio mastymo dogmos, jokie poveikiai ar net nauji vadovai vargu ar ateityje galės ką nors pakeisti. Ką gero ir racionalaus galėtų nuveikti ateityje Lietuvos valstybei, akivaizdžiai pademonstravo ir partijos elgsena šio sunkmečio metu – kuo blogiau Lietuvai, tuo geriau socialdemokratų partijai. Mat esant kokiai nors sumaiščiai ši partija dar tikisi sugrįžti į valdžią! Tačiau esu tikras, jog jai to padaryti nepavyks, nes savo galimybų resursus ši partija jau išsémė savanaudiškoms reikmėms tenkinti, bet ne dėl Lietuvos...

Kita aktyvi socialdemok-

ratų pagalbininkė – tai partija, kurios vadovo lūpose užprogramuoti teiginių: anksčiau – „turės atsistatydinti“, dabar – „turi atsistatydinti“. „Tvarkiečių“ vadas, iš kurio bet kurioje situacijoje girdime ir matome tik didžio keršto ir neapykantos strėles, nieko racionalaus nepasiūlo, kad šis sunkmetis greičiau baigtusi.

Tai tik vienos „Trojos arklio“ kojos atrama.

Kitai grupei priklauso asmuo, vienas iš pagrindinių veikėjų, didybės manija seniai sergentis ir „nuteistas už gerus darbus“, tačiau dėl pasipūtimo, kaip didžios asmenybės nuvertinimo negalintis atleisti mūsų tautai, siekia atkeršti už tai. Tad nutarė veikti tarsi vienas, prisdengdamas paslapties skraiste, ieškodamas progos suduoti smūgi, kad sudrebintų ne tik Lietuvos žemę, bet kad tai išgirstų pasaulus. Gal po tokios „stulbinančios“ reklamos – žemės sudrebinimo, tauta pagaliau atskvošės ir pripažins, jog klydo, nejvardydama tokios „asmenybės“ sugebėjimų ir galių, atsiprašys ir atvers duris į aukščiausius valdžios sostus. Taip dabartinė Vyriausybė, įvertindama minėtos asmenybės anksčiau pateiktus ultimatumus, pasirūpins, kad „kai kurioms“ programoms iš valstybės biudžeto skiriame pinigai būtų kuo greičiau įsisavinami ir kad bent nedidelė šių pinigų dalis (kaip ankstesnais laikais) nubyretų į labai „gerbiajamų“ ir „reikalingų“ žmonių kišenes... Todėl tikimasi, jog sunkmečiu tie „reikalingi“ žmonės taps uoliais šios „didžios asmenybės“ sąjungininkais – advokatais, kad kelias į žvaigždes netrukus būtų atvertas. Juk tam šiuo metu nėra jokių kliūčių, mat teistumas – jau praeityje! Tačiau nevertėtu tuo labai džiaugtis. Teistumas baigėsi pagal teisinius terminus, tačiau visam gyvenimui išliks déme moraline prasme. Be to, šis „didis žmogus“, viena koja pasilikdamas Lietuvos Seime, matyt, ir toliau puoselės keršto planus, laukdamas tinkamo momento. Kuo viskas baigsis, pamatysime. Tai, beje, šiuo momentu sudaro antrosios „Trojos arklio“ kojos atramą.

Trečiosios „Trojos arklio“ kojos pagrindą gali sudaryti kaimyninių šalių atitinkamos tarnybos, kurioms didesnes galimybes atveria naujai sukurta partija. Jos branduoli

sudaro sovietine nostalgija sergentys piliečiai ir ne tik... taip pat savieji pilkieji kardinolai... Kas jie tokie, turėtų išsiaiškinti Lietuvos saugumo departamentas, tačiau tik to, kai jo vidus ir ne tik vidus bus išvalytas nuo „šiukšlių“. Iki šiol šis departamentas „prižiūrėjo“ ne Lietuvos priešus ar kitų šalių žvalgybinius, bet populiarus, žinomas žmones, tikruosis Lietuvos patriotus. Esu tikras, jog žinomo politinio apžvalgininko, Vilniaus universiteto dėstytojo Kęstučio Girniaus, žinomo žurnalisto Tomo Dapkaus variantai – ne vienintelis... Mat ne visi galiai tuo pat informuoti Lietuvos visuomenę, kad jie sekami... Be to, kai kurie gal ir nedrīso apie tai viešai prabili, bijodami, kad nesusilauktų represijų ar šantažo.

Ketvirtoji „Trojos arklio“ koja lieka pakibusi ore ir ant kokio pagrindo ji bus statoma, dar galvojama.

Kalbėdamas apie realiai galimas grėsmes Lietuvos valstybės pamatinėms vertėms tai sakau neperdėdamas ir nenorėdamas gąsdinti mūsų šalies žmonių, tačiau kviečiu būti budriems ir nepasiduoti bet kokioms provokacijoms bei kai kuriems žiniasklaidos siekiams tendencingai nušvestipadėti, pasinaudojant labai jautriomis socialinės padėties grandimis, pavyzdžiui, pensijų mažinimu ir kita.

Kviečiu Lietuvos jaunimą, mokytojus, savo kolegas – aukštųjų mokyklų dėstytojus, profesorius solidarizuotis ir šiuo laikotarpiu neiti į demonstracijas, kad nebūtų dar labiau didinama įtampa šiuo labai sunkiu mūsų tautai momentu. Nesugriaukime to, kas jau pastatyta.

Tenkai prisiminti, jog išdavikų visais laikais, taip ir mūsų valstybės egzistavimo istorijoje, buvo ir jie dažniausiai skverbiasi į kuo aukštesnes valdžios struktūras, prisistatydami didžiausiais tautos mylėtojais, patriotais, skurstančiųjų gelbėtojais. Pastarieji tikrajį savo veidą parodo susiklosčius šalyje bet kokiai krizinei situacijai. Taip atsiskito ir ši kartą. Deja, labiausiai kaltieji dėl pagilėjusio sunkmečio dabar vėl skelbiasi ateinā gelbėti Lietuvos žmonių iš nevilties ir sunkios padėties. Tačiau šioje situacijoje atsiras galimybė įvertinti, kas yra kas. Turėkime vilties.

Apibendrindamas tai, kas

buvo paliesta šiame iš dalies humoristiniame, iš dalies tiesmukiškame rašinyje, manau, jog atskiros politinės grupuotės, kaip šakalai dykumoje, laukia numirsiančio nusilpūsio gyvūno, kad galėtų dalytis grobiu, taip ir jos laukia tinkamo momento save pristatyti, kaip labai „reikšmingas“! Tai akivaizdžiai parodo ir mūsų šalies žmonių pilietiškumo lygi – nesugebėjimą atskirti sluoksnį, nuoširdžiai ir nesavanaudiškai dirbančių Lietuvai nuo tų, kurie tik apsimeta esą Lietuvos patriotai, tačiau siekia savanaudiškų, grupinių interesų. Šiemis priklauso partijos ir grupuotės, pastaraisiais metais pralaimėjusios tiek politinėje, tiek bendraviuomeninėje, taip pat ir verslo srityje. Manau, ypač socialdemokratų partijai pastaras pralaimėjimas buvo kiek netikėtas, bet teisingas. Šios partijos prestiži jau nepadės net iškviessti „sunkioji artilerija“, ne bent „Katiušos“. Juokinga teigti, jog Lietuvos komunistų partija buvo lietuviška. O kaip galvoja kiti?

Belieka tik apgailestauti, jog sunkmečiu visos trys opozicinės partijos, siekdamos savo partijoms uždirbtį kuo daugiau dividendų (jų manymu – populiarumo), teikė valdantiesiems tik tariamus, nieko nevertus pasiūlymus, kad galėtų sakyti: „Mes pateikėme racionalius pasiūlymus, bet jų valdantieji nepriėmė!“ Yra posakis: „Tikruosis draugus pažinsi didelėje bėdoje“. Manau, jog tai įvertins ir įsimins atitinkamų partijų rinkėjai...

2009-ieji buvo didelis išbandymas Tėvynės sajungos-Krikštonių demokratų partijai, taip pat visai dabartinei Permainų koalicijai. Tačiau praėjus vieneriems metams pasigendame platesnio bendražmogiškų vertybų puoselejimo, vis dar einama Kirkių pramintais takais, jaučiamas moralios politikos deficitas. Todėl 2010 metais kartu su darbo vietų kūrimu, kovos su vis didėjančiu nedarbu, ekonomikos atsigavimui bei kitais neatidėliotiniais klausimais, būtina nepamiršti ir bendražmogiškų krikštoniškų vertybų įgyvendinimo pradinėse, vidurinėse mokyklose, gimnazijose, aukštose mokyklose bei kitose mokymo įstaigose. Tikiu, jog Lietuvos valstybei pasiseks, nes daug dalykų galima atliktibepinigų – ne paskutinėje vietoje turėtų būti entuziazmas, geri norai bei patriotiškumas.

Prof. Vytautas NEZGADA

Sausio 13-osios pamoka Seime

Sausio 13 d. iškilmingo posėdžio Seime metu paminėta 19-oji Laisvės gynėjų diena, pagerbtas Sausio 13-osios auksą atminimas, dar kartą įsimoninta ir išmokta tų dienų tautos susitelkimo ir kovos pamoka. 1991 m. sausio 13 d. agresija prieš Lietuvos atkurtą valstybingumą, taikus pasipriešinimas jai, nekaltų žmonių aukos – lyg atskaitos taškas, leidžiantis mums kasmet susivokti, kuo ir kaip mes gyvename dabar, ar nenukrypome nuo tikrujų, amžinųjų vertybų. „Ar per šiuos devyniolika metų išlikome tokie patys, kokie buvome tuomet? Koks mūsų vidus?“ – iškilmingo posėdžio metu klausė Seimo pirmininkė Irena Degutienė.

„Lietuva mini devyniolikos metų senumo įvykius. 1991-ųjų sausio 13-oji vienems laikams įrašyta į mūsų istoriją ir paženklinta didelės tragedijos, skausmo ir kraujo, bet kartu ir didelės vilties, apsivalymo, tikros vienybės ženkla. Tą naktį tapome kaip niekada vieningi, sažininkavę vieni prieš kitus, prieš pačius save ir prieš Dievą. Prisiminkime ši jausmą dar kartą. Prisiminkime laužus, kurie šildė mūsų rankas ir sielas. Prisiminkime puodelį arbatos, su didele meile išstęstą mums nepažįstamo žmogaus. Prisiminkime Laisvės gynėjus – tuos, kurie grįžo, ir tuos, kurie, išeję ginti Laisvės, visiems laikams toje Laisvėje liko“, – ragino posėdžio dalyvius, svečius ir visą Lietuvą Seimo pirminkinkę.

Arkivyskupas Sigitas Tamkevičius savo kalboje prisiminė Sausio 13-ąją aukotas šv. Mišias iš Seimo rūmų ir teigė tikintis, kad daugiau tokų Mišių aukoti nebeteiks: „...Sausio 13-ąją prieš devynioliką metų, kai tūkstantinė minia, apjuosusi Aukščiausiosios Tarybos rūmus, su dideliu įtampa laukė OMON tankų. Tas laukimas tiesiog spengė ausyse. Žmonės kalbėjo rožinį ir meldė Dievo globos šią sunkią Lietuvai valandą. Kažkas vis ragino, kad reikėtų greičiau aukoti Mišias. Pirmą ir tikrausiai pasuktinį kartą aukoja Mišias prie atdaro šių rūmų lango. Ačiū Dievui, tankai neatvaziavo. Ačiū Dievui, kad prie šių rūmų buvę žmonės mokojo melstis ir meldėsi. Tomis dienomis stovėti prie Aukščiausiosios Tarybos rūmų, kaip ir prie Televizijos bokšto, reikėjo drąsos, ir maldos parama buvo neįkainojama.

(keliamas į 4 psl.)

Replikos istorijos revizoriams

(atkelta iš 1 psl.)

Apie 1937 metų represijas prieš visus SSRS gyventojus, tarp jų ir prieš S.Pereso taučius. Milijonai nekaltū žmonių buvo sušaudyti ir sukišti į kalėjimus. O Katynės žudynes ar galima „pateisinti“ karine būtinybe? Ir Stalino represijas bei trėmimus pokariu niekaip nepateisinsi karo reikmėmis. S.Pereso „teisinimus“ kitaip nei ciniškais nepavadins.

Tikta Maskvą toks „Teisingos atminties“ modelis iš tikro išgąsdino ne juokais, nes jos „Tautų išlaisvintojos“ įvaizdis, apipiltas 60 milijonų ČK, NKVD, KGB teroro aukų krauju, gali visai nublukti.

A.Nikžentaitis stengiasi vėl ir vėl išpirsti tautai minti, jog dėl sovietinės okupacijos bent jau iš dalies kalti patys lietuvių. Esą „reikia tirti savos atsakomybės klausimą“. Gal turima mintyse kolaborantų atsakomybę? Laisvės kovą dalyviai Lietuvos kultūrinės atminties centre mato kovą dėl Laisvės, savo tikėjimo, papročių, gyvenimobūdo; ne-pakantumą priespaudai ir melui. Nikžentaičio nuomone, mūsų atminties centre stovi auka. Ir tai esą labai blogai. Gal ir blogai. Bet, kita vertus, tipiška aukos simbolio išpažinėja reikėtų laikyti žydų tautą, pasirinkusių Holokausto ženklą. Atrodo, jog žydai dėl to laimi daugelio žmonių ir politikų užuojautą ir paramą. Kodėl auka netinka Lietuvai, jis neaiškina. Man taip pat atrodo, jog mums geriau tinka drąsa ir kova nei auka.

Svarstant pačių lietuvių kaltės ir atsakomybės dėl okupacijų ir okupantų nusikaltimų klausimus galima būtų nusikalbėti iki to, jog patys Medininkų muitinės pariegūnai kalti dėl savo žūties. Ko jie ten stovėjo? Juk buvo išpėti ir net sumušti, kad pasišalintų. Ir Laisvės gynėjai patys kalti. Juk buvo net patrankų šūviais išpėti, kad pasitrauktų. Bet jie nesitraukė nuo Televizijos bokšto. Pasi-rinko didvyrių mirtį. Toks patlikimas laukė ir parlamento

gynėjų. Jie nesiskirstė. Nikžentaičia nuomone – tai kvailystė. Tautos nuomone – tai didvyrišumas. Kažin ar būtume apgynę savo ir pačių nikžentaičių laisvę, jei ne tų gynėjų aukos, sujaudinę visą pasaulį.

Istorijos revizorių ir sa-viplakos pamokslautojų turime ne vieną. Istorikas Č.Laurinavičius, prieš dešimtmetį Vilniaus mero pakwestas perskaityti pranešimą Vasario 16-osios proga Vilniaus rotušėje, nepaisydamas, kad kalba valstybės šventėje, aškino, kad Vasario 16-osios Lietuva nieko gero tautai ir Europai nedavė, tik esą be reikalo susipriešino su

pilsudskine Lenkija dėl Vilniaus. Šį kartą antilietuviškam pranešimui Seime pakwestas kitas tautos juodintojas – A.Nikžentaitis. Nieko sau, mokame pasirinkti pranešėjus, pažymėdami svarbias valstybės datas. Gal ir Sausio 13-ają minint koks nors „revizorius“ išspaus iš širdis už Laisvę žuvusiųjų artimiesiems. Vieną tokį spūvį dėl tariamo šmeižto prieš A.Klimaitį jiems jau turi paruošęs Lietuvos teismas.

Tik šiomis dienomis buvęs užsienio reikalų ministras prof. A. Gylis, V.Putino džiaugsmui, prabilo kaip tikras Kremliaus propagandos ruporras („Delfi“, 2010-01-06). Jo nuomone, mes Rusiją „erziname, niekiname, žeminate, o rusų tautą paskelbėme politiskai neigalia“. Jis mano, jog „viešojoje erdvėje mūsų retoriika buvusi žymiai blogesnė“ nei Kremliaus propagandininkų. Todėl esą „mūsų indėlis į santykį su Rusija pablogėjimą yra žymiai didesnis negu rusų“. Gal profesorius negirdėjęs Alksnio, V.Žirinovskio ir kitų Dūmos deputatų raginių Rusijos vyriausybei santykius su Baltijos valstybėmis spręsti pasiunčiant tankų divizijas? Aštria retoriika Lietuvos atžvilgiu pasižymėjo D.Rogozinas. Iškreiptai ir melagingai Lietuvos tikrovę vaizdavo politologai M.Kole-rovė, I.Pavlovskis, V.Olžys-

čius. Kai kurie iš jų reikalavo atimti iš Lietuvos Vilnių ir Klaipėdą, nutraukti naftos ir duju tiekimą bei visų prekių importą. Gal jis negirdėjo apie Lukašenkos ar Juščenkos apsižodžiavimus su Kremliumi? Kitą dieną jie vėl sėda prie bendro derybų stalo. Naivu manyti, jog Kremliaus malonę galima pelnyti meiliais žodeliais. Kad Lietuvių ir Gruzijai nesiseka meilė su Rusija – ne retorika kalta. Tiesiog Rusijos tikslai mūsų atžvilgiu kiti – parklupdyti mus ant kelių.

A.Nikžentaitis siūlo įtvirtinti Baltijos kelio atminimą, kaip nepriėšinant Lietuvos neisū Vakarais, neisū Rytais, ir laikyti tai centrine mūsų kultūrinės atminties figūra. Pagalvojus, gal iš dalies taip jau ir yra, bent jau apibrėžti laikotarpiai. Kitas jo siūlymas – vietoj aukos įvaizdžio pasirinkti atgailaujančio nusidėjėlio rolę. Kas turbūt reiškia prisiimti kaltę dėl Holocausto organizavimo ir vykdymo Lietuvoje ir dėl nedékingumo SSRS už Vilniaus sugrąžinimą. Visa tai reikštų prisiimti dalį nacių kaltės ir palengvinti vokiečių atsakomybę už nacių prileidimą prie valdžios. Vokiečiai būtų patenkinti. Ir Kremliaus būtų patenkintas, kad pamirštume, jog Vilniaus sugrąžinimas buvo „Trojos arklys“, atvėrės kelią į visos Lietuvos okupaciją. Žodžiu, nebūtume našta nei Vakarams, nei Rytam, tik patys keletą amžių vaikščiotume su svetimų nuodėmių kupra. To tauta tikrai ne norės, jei ir koks nors nuo scenos nušviltas politikas referendumą „Kam prie ruso gyventi buvo geriau“ surengtų.

Tauta, neseniai išnepelnyto pažeminimo namų išėjusi, niekuomet nesutiks į juos, nors ir perkeltus iš Rytų į Vakarus, sugržti. Anksčiau ar vėliau teks Europos Sąjungos senbuvėms prie savo bendrosios atminties simbolio prijungti Vidurio ir Rytų Europos šalių praeities vaizdinius – sovietų okupaciją su Salino nusikaltimais.

Pageidaujantieji dalyvauti parodoje privalo iš anksto pateikti parašytą knygą bei straipsnių pristatymo tekstą (tinkamą leidybai) su autoriaus nuotrauka (apimtis vienas – du A4 formato lapai), ketinamą pateikti ekspozicijai knygų bei straipsnių sąrašą su specialia atžyma, kurias išpateiktą knygą autorius dovanoja bibliotekai.

Išvardintus dokumentus

elektroniniu arba paprastu paštu iki liepos 1 d. siūskite „Sibiro Alma Mater“ sudarytojui Romualdui Baltučiui. Adresas: Rasos g. 22–49, Šiauliai; el. paštas: cingusr@gmail.com; tel. (8–41) 390115, 8 618 72785.

Šiaulių universiteto bibliotekoje knygas priims Gražina Augienė. El. paštas: g.augiene@cr.su.lt; tel.: 8 610 55702; 8 685 95702.

Pastatykime paminklą Motinai

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjunga rengiasi pastatyti Kovotojų, žuvusių už Lietuvos Laisvę, Motinos paminklą Kauno būvusiose senosiose kapinėse.

Prie šio paminklo pastatymo galite prisidėti ir Jūs, Jūsų šeimų nariai, giminės, kaimynai, norimą paaukoti sumą per-vedesių į Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos DNB NORD banko sąskaitą Nr. LT864010042501566754. AB DNB NORD bankas, Kauno skyrius, banko kodas AGBLLT2XXXX, SWIFT kodas, adresas: Laisvės al. 86, LT-44250 Kaunas.

Dėkojame paaukojusiajai:
Arimantui Dumčiui – 200 litų,
Vida Marija Čigriejienė – 150 litų,
Irenai Teresei ir Antanui Andrikiams – 100 litų
Algimui Indreliui – 100 litų,
Danutei Barizienei – 100 litų,
Eugenijui Cibarauskui – 100 litų,
Bronėi Poliškevičienei – 50 litų,
Onai Vyšniauskienei – 100 litų,
Jonui Jakščiui – 100 litų,
Juozapui Bačinskui – 100 litų,
Marytei Bijeikaitei-Grybauskienei – 200 litų,
LPKTS Varėnos filialui – 1750 litų.

LPKTS pirmininkas Antanas Lukša

Sveikiname

Garbingo 85-ojo jubiliejaus proga sveikiname buvusį Norilsko politinį kalinių, LPKTS Kauno filialo narį Juozą ČESONĮ ir linkime stiprios sveikatos, neblėstančios energijos, ilgų gyvenimo metų.

LPKTS Kauno filialas

Sausio 13-osios pamoka Seime

(atkelta iš 3 psl.)

Jeigu nebūtų buvę tu be-simeldžiančių žmonių, nežinia, ar šiai metais mes kaltėtume apie Lietuvos nepri-klausomybės dvidešimties metų jubiliejų“.

Politikų jis praše gelbėti Lietuvos kaimą, ypač jauni-mą, kad jis nepaskęstų alkoholyje. „Kelia nerimą, kai lengva ranka uždegama žalia šviesa Lietuvą žudančiam alkoholiui, pastarosiomis die-nomis kelia nerimą lobistinės pastangos įtikinti Seimą, kad Lietuvos kaimą išgelbės nami-nės fabrikeliai. Lietuvai reikia kitokių gelbėtojų“, – tvirtino S.Tamkevičius.

LR Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo deputatas, Nepriklasomybės Akto signataras A. Patackas ragino patiemis sau saži-ningai atsakyti, ar šiandien ga-lėtume greitosiomis pasakyti, įvardinti nors vieną vardą ar pavaudę žuvusio Kražiuose, sukiliuose ar pagaliau tą ne-tolimąjį Sausio 13-ają? „Savo kalboje jis skyrė vietos Sausio 13-osios žuvusiesiems, apie kiekvieną rasdamas kelis šiltus ir nuoširdžius žodžius.

Akademikas ir visuome-nės veikėjas A.Tyla savo kalboje priminė gilią Lietuvos praeitį, parodydamas, koks il-gas ir sunkus buvo mūsų tau-

tos kelias į dabartinę nepri-klausomybę ir į nepriklauso-mų tautų euroatlantinę ben-driją. Bet buvo negailestingai kritiskas kai kuriems dabar-tiniams politikams ir politi-niams procesams. Jis pareiškė, kad jam kelianti nerimą su Maskvos parama Lietuvoje įkurtai atvirai prorusiška pasi-vadinusi partija, kuri iš esmės yra Sausio 13-osios aukų atmi-nimo paniekinimas.

„Man, kaip piliečiui, nesu-prantamas ankstesnio Seimo vadovybės abejingumas dėl 14 seimūnų politiškai nepa-naiškinamo reiso į Maskvą ir antivalstybinio mentaliteto. Man taip pat nesuprantama, kad atsiranda jėgų, kurios nori išplėsti iš Lietuvos istorijos la-pą, kurį paraše mūsų knygne-siai, daraktoriai ir lietuvių kal-bos puoselėtojai, normintojai ir norima sunaikinti nacionali-nę Lietuvos abécéle, kuri iš es-mės yra neatskiriamą valstybi-nės lietuvių kalbos dalis. Isto-rija moko, kad su kaimynais reikia sugyventi, tačiau ne ko-laboruoti, išlikti orientuoti-vado-vautis tarptautinės teisės nor-momis ir padorumo prin-ci-pais, neužmirštant pagarbos užvalstybinę laisvę savo gyvy-bę paaukojusiems Sausio 13-osios didvyriams“, – tvirtino akademikas A.Tyla.

Ingrida VEGELYTĖ

Dėmesio!

„Sibiro Alma Mater“ knygų bendraautoriumi, LPKTB ir Šiaulių universiteto iniciatyva spalio 2–10 d. Šiaulių universi-teto bibliotekoje (Vytauto g. 84) rengiama pirmoji moksli-nė konferencija „Tremtinų kūrybos paveldas“. Šiaulių uni-versiteto bibliotekoje vyks knygų ir straipsnių tremties temo-mis paroda; bus pristatomos knygos ir jų autorai.

„Aš verkiau parimus“

„Tremtinyje“ (2009 m. lapkričio 27 d. Nr. 44) išspausdinę Mildos Ulkštinaitės žinutę „Džiugi pastaba“ sulaukėme skaitytoju laiškų, kuriuose aiškinamasi dėl dainos „Aš verkiau parimus“ autorystės.

Keistas sutapimas... Vartydama 1997 metų žurnalo „Kardas“ Nr. 7-8 radau eiléraštį, virtusį liaudies daina. Po eiléraščiu pastaba: „Sis eiléraštis Pasvalio, Biržų krašte ir, matyt, visoje Lietuvoje kaip liaudies daina plačiaiskambėjo ir mūsų kaime. Tada niekas net nežinojo, kad eiléraštis, virtęs daina, turi autorę. Bet iš kur ji kilusi, kas ji – iki šiol nežinoma. Gal Vanda Panavaitė atsilieptų? Nuoširdžiai laukiame!“ Taigi:

**Vanda PANAVAITĖ
Mano ilgesys**

Ašverkiau parimus tarpvartėj darželio,
Kai paspaudės ranką tyliai išėjai –
Ašarom sidabro verkė rūtos žalios,
Verkė ūkanose skėsdami laukai.

Kas paklaus: „Kodėl tau ašaros
taip rieda?“

Kasman, ravint rūtas, padék Die, sakys?
Kas akis manąsias atras lino žiede,
Kas, o kas? O kas gi? – Neramu širdy.

Lengvai mėto šeivą staklės ažuolinės,
Tiesias plonus gijos taip

margai margai... –

Rankšluostin jaudžiu: „Lietuva téyne,
Tu didvyrių žemė, mes – tavo vaikai!“

Kada mūs žemėlė būs nuo krauso soti,
Ir kada sugriži tu su žirgeliu,
Atnešiu vandens tau moliniams ąsoty,
Duosiu nusišluostyt

rankšluosčiu dailiu.

1943 m.

Praėjus porai dienų perskaiciavau „Tremtinyje“, kad daina „Stoviu aš parimus“ parašyta Julijos Švabaitės-Gylienės. Kas teisus?

Dainos, kurią išrašiau, originalu laikyčiau V. Panavaitės žodžius. Šią dainą dainuodavome ir mes Suvalkijoje 1946–1948 metais. Ji atitiko mūsų skaudų laikotarpį. Tik dainuodavome: „Kas, o kas, o kas gi širdi nuramins?“. Kaip ir kiekvienoje dainoje, einančioje iš lūpų į lūpas, žodžiai kinta...

I. RAČKIENĖ

Šias skaitytojos abejones išsklaido dr. Jūratės Petrikaitės laiškas:

„Laikraštyje „Tremtinyje“ (2009 m. lapkričio 27 d., Nr. 44) perskaiciavau Mildos Ulkštinaitės žinutę „Džiugi pastaba“. Joje yra neteisinai nurodyta dainos „Aš verkiau parimus“ teksto autorė Julija Švabaitė-Gylienė. Tikroji šios dainos autorė – Vanda Stankienė-Panavaitė.

Daina „Aš verkiau parimus“ yra pamėgtą, dainuoja ir Lietuvoje, ir išeivijoje įvairių kartų žmonių. Ji įrašyta garsu kasetėse ir kompaktinėse plokšteliėse, patekusi į Veronikos Pavilionienės ir folkloro ansamblio „Blezdinga“ bei tautiškos kapelijos „Sutaras“, vyru vokalinio ansamblio „Bijūnai“ ir grupės „Lietuvėliai“, vokalinės jaunimo grupės „Kivi“ ir kitų kolektyvų repertuarą.

(keliamai į 7 psl.)

Naujos knygos Apie amžiams išėjusius į naktį

„Privalome testi pradėtą Monikos Alūzaitės-Kuličauskienės, buvusios partizanės, slapyvardžiu Aliona, platinusios partizanų spaudą, knygos „Erškėtių keliu“ antrą dalį“. Taip LPKTS Šilutės filialo taryba pristato parengtą naują knygą „Erškėtių keliu II“. Pirmoji knygos dalis buvo išleista 1996 metais. Leidinys sukėlė tuometinių partinių funkcionierų nepasitenkinimą, tai nulėmė, jog reikėjo šios knygos tēsinio. Po aprašomų įvykių radosi daug neįvėšintų faktų, amžininkų prisiminimų, neužfiksuotos istorinės tiesos. Monika Alūzaitė-Kuličauskienė turėjo vilties, kad skaitytojų kada nors pasieks ir antroji knyga. Deja, jai neteko naujos knygos sklaidyti, ji jau iškeliavusi į Amžinybės slėnius. Pradėtą darbą tėsė šilutiškiai – buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai, bendraminčiai.

Į knygą sudėti Žemaitijos krašto, daugiausiai šilutiškių, buvusių politinių kalinių bei tremtinų, rezistentų, ir ne tik jų, prisiminimai. Tai – Antano Rašinsko, Teresės Ūksienės, Teresės Gečienės, Eugenijos Geleževičiūtės-Bunkienės, Vytauto Balčio, Stasio Sigito Balčiaus, Petro Dargio, Vlado Rudžio, Vytauto Poškaus ir kitų prisiminimai, įtaigūs pasakojimai apie rezistencijos laikotarpi, tremtų, artimųjų netekčių gyvenimo sąlygas GULAGE, išdavystes ir represijas, kurias patyrė

nekalti žmonės. Jie mylėjo savo žemę, Tévynę Lietuvą ir už tai buvo pačiu brutaliausiu būdu atskirti nuo artimųjų, sunaikintas užgyventas turtas, o patys išsklaidyti po Sibiro platbybes.

Knygos puslapiuose Mikasė Bukauskaitė-Grikšienė atgaivino 1949 metų tremties epizodus, tremtiniai patirtus Mamskočiuisko rajone: „Pamenu gerai Lišmanų šeimą, kur trys asmenys turėjo tik vieną kareivišką vatinę. Jie šildydavosi pakatomis: tėvas, motina ir duktė. Ištremiant jiems neleido nieko pasiimti (...). Žiemos Sibire ilgos ir labai šaltos. Temperatūra nukrisdavo iki 65 laipsnių šalčio, Saulė tris mėnesius neišlijdavo iš už kalnų.“ („Erškėtių keliu“ II, 198 psl.)

Stasys Jakas rašo: „Visi Gerviškės kaimo gyventojai buvome partizanų ryšininkai arba rėmėjai. Pranciškaus Jako, Petronelys Masiundienės šeimos partizanus aktyviai rėmė 1946–1948 metais. Netoli mūsų kaimo buvo įsikūręs Kęstučio apyg. antrasis būrys, vadovaujamas Pranciškaus Karbausko-Margio. Būrio teritorija apėmė Gerviškės, Didkiemio, Laumenų, Vaitimėnų, Spraudaičių kaimus“. („Erškėtių keliu“ II, 168 psl.)

Stasė Ruzgytė-Staputienė savo prisiminimus pradeda žodžiais: „Noriu kreiptis į tuos žmones, kurie įvairių kalbų suklaidinti blogai atsiliepia apie buvusius tremtinius.

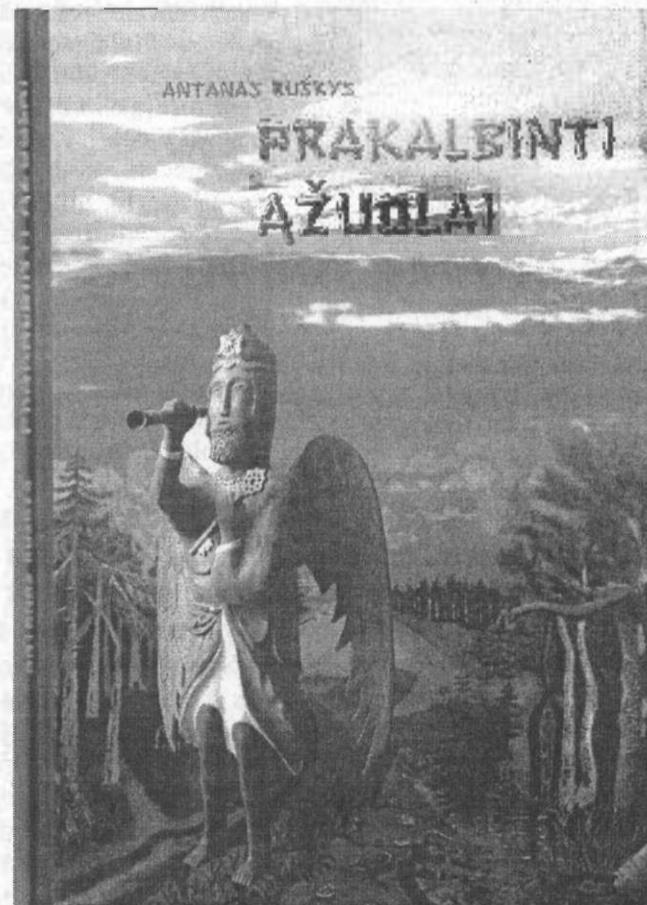
Atseit tremtiniai dabar turi daug lengvatų, jų didelės pensijos (...) Kai priemiestiniai autobusais važinėja II, III grupės invalidai ir pateikia pažymėjimą – viskas gerai. O jei buvę tremtiniai – jau kažkas ne taip! O mes, ar nesuluošinti žmonės, išrauti iš gimtosios žemės... Grįžome pripažinti nekaltais, o ar buvome lygiateisiais, ar gavome darbą, ar galėjome mokyti, ar be vargo atsivėrė nuosavą namų durys?“ („Erškėtių keliu“ II, 198 psl.)

Knyga iliustruota buvusių politinių kalinių ir tremtinų nuotraukomis, prozos tekstus papildo partizanų dainos, eiléraščiai. Juos rašo buvę tremtiniai ir politiniai kaliniai ir šiandien. Knygoje pateikta okupantų nusiaubtų ir išniekintų likimų Šilutės krašto istorija. Apie ją autentiškai, be pagražinimų ir literatūros epitetų pasakoja liudininkai, patyrę artimųjų netekčių, badą, šaltą, ligas, bet nepalūžę.

Ar pateisino knygos leidėjai Monikos Alūzaitės-Kuličauskienės vilnis – įvertins skaitytojai. Knygą sudarė Teresė Rubšytė-Ūksienė ir Loreta Kalnikaitė. LPKTS Šilutės filialo taryba šią knygą deda į bendrą Lietuvos tūkstantmečio vardo paminėjimo renginių ir prasmingu darbų kraitę. Apie tai liudija solidūs išvaizda, kruopštus publikacijų patekimas bei parengimas.

Aušra ŠUOPYTĖ

Viso gyvenimo triūsas

tulpiai, kryžiai, koplytėlės...

Tai ypač džiugu, nesvaikystėje Antanui trūko metų, praleistų mokyklos suole, mokėsi pats, dabar – moko kitus. Albumo autorius mano, kad iš tėvelių gavo išmintimi dvelkiantį gebė-

jimą bendrauti su žmonėmis, meilę ne tik gimtinei, bet visai baltų genčiai. Jo aktyvi veikla buvusių politinių kalinių ir tremtinų chore, visuomeninėse organizacijose yra ypatinga, nes čia gyvenimo patirtį turintis žmogus skleidžia žmogiškumo, meilės Téynei šviesą.

Vienas įsimintiniausios darbų – koplytstulpis Dievo tarnui arkivyskupui Mečislavui Reiniui Skapiškyje, Kupiškio rajone. Anot dr. Aldonos Vasiliauskienės, jis susilaikė ne tik tautiečių, bet ir ukrainiečių dėmesio. Kai 2008 m. koplytstulpį pašventino vyskupas Juozas Preikšas, ši vieta tapo kultūrinį, religinių ir mokslių renginių centrų.

Pasidžiaukite nauju albumu kartu su autoriumi Antanu Ruškiu, linkédami jam geros sveikatos, ilgų kūrybos metų. Primename, kad albumą galite įsigyti Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sajungos knygynelyje, Laisvės al. 39, Kaune.

Stanislovas ABROMAVIČIUS

Likimo smūgai nenuispėjami. Prieš kurį laiką sunegalavo žinomas dainininkas, choristas ir karys savanoris Stasys GUDAITIS. Sausio 17 dieną Jo siela iškeliavo į Amžinastį.

Artimo žmogaus netektis visada sukrečia ir priverčia atsigręti į kartu nueitą gyvenimo kelią. Pajuntame gėlą ir graužatį, kad nespėjome pasakyti paskutinių atsisveikinimo žodžių. Tačiau po puose amžiaus trukusios okupacijos, net gilaus liūdesio apimti suvokiamė, kad mirti ir būti palaidotam savo Tėvynėje vis dėlto yra didelė laimė.

Istorinis palikimas įpareigoja nepamirštį

Juk praėjusio 20 amžiaus istorinė patirtis šiurpinamai balsi. Kiek žuvusių kovose mūsų partizanų buvo sumesti į pelkes, žvyruobes, šulinius? Kiek tautiečių negrižo iš Sibiro tremties? Ištisos minios bendrapiliečių buvo priskirtos „liaudies prieš“ kategorijai ir laukė savo eilės...

Sovietų ir nacių totalitarių režimų vadeivos Stalinas ir Hitleris suplanavo ir pradėjo Antrajį pasaulinį karą. Sovietai ir naciai savo valdomoje teritorijoje ir užgrobtose nepriklausomų valstybių žemėse vykdė teroro ir genocido politiką. Tai buvo didelė ir labai skaudi Europos ir viso pasailio nelaimė. Lietuvoje tris kartus keitėsi okupantai. Tikriausiai nerastume mūsų krašte šeimos, kurios vienaip ar kitaip nebūtų palietusi ši nelaimė.

Gudaičiai – tipinė Užnovijos krašto šeima

Stasys gimė 1928 metais. Užnovijos krašto ūkininkų šeimoje augo šeši vaikai. Stasėlis buvo pagrandukas. Jis buvo dékingas tévams, ypač mamai, už pamokymus ir auklėjimą. Okupacijos metais šeimoje buvo klausomi užsienio radijo, buvo tikina, kad anksčiau ar vėliau Lietuva atgaus laisvę ir vėl taps nepriklausoma Europos valstybe.

Keturi Gudaičių šeimos vyrai tapo partizanais. Vyriausasis brolis Jeronimas vargonininkavo Višakio Rūdos parapijoje. Buvo šantažuojamas ir verbuojamas slaptoju informatoriumi. Jeronimas 1944 m. ryžtingai pasitraukė iš pogrindį ir tapo Tauro apygardos partizanu Šernu. Žuvo kautynėse 1946 m. sausio 4 d. Pirmoji skaudi netektis.

Brolis Antanas – tos pa-

Atsisveikinome su kariu savanoriu ir humanistu menininku

Scenoje Stasys Gudaitis

čios apygardos kovotojas Perkūnas nuo 1944 m. Apygardos vadovas Mykolas Jonas su keliu kovotojų palyda vyko į Žemaitiją ir 1946 m. birželio 12 d. Lekėčių valsčiaus Agurkiškės kaime pateko į pasalą. Aršiose kautynėse žuvo vadovas ir palydos kovotojai: Brangutė, Sakalas, Mėška, Vaidila, Zuičius ir Stasio brolis – Perkūnas.

Stasio svainis, sesers Klementinos vyras Zigmantas Adomaitis – partizanas Vanagas nuo 1945 m. kovojo Žalgirio rinktinėje. Vėliau buvo pasiskirtas 34-osios kuopos vadu. Jis kartu su bendražygiu Gaidžiu 1948 m. vasarį žuvo kautynėse. Sesuo Klementina buvo žiauriai tardoma. Sugebėjo pabėgti iš daboklės, paskui su dvimi mažametėmis duktystėmis slapstėsi pas giminės, pažiūstamus, gerus žmones. Artimųjų žmonių žūtys skaudžiai atsiliepė likusiems namiškiams. Sodyba buvo išdraskyta. Tėvai, seserys Klementina, Elenutė ir brolis Kazys slapstėsi.

Husaras sekā brolių pėdomis

Stasys pasitraukė iš Šakių, kur mokėsi, ir tėsė moksłų Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijoje, dainavo šios mokyklos chore. Okupacijos metais, vykstant ginkluotam pasipriešinimui, panasiu tragiškų ir dramatiškų įvykių buvo visuose Lietuvos kraštuose.

Netrukus Stasys pasekė brolių pavyzdžiu ir tapo Tauro apygardos Vytenio būrio kovotoju Husaru. Jam tekėdavo vykdyti sekimo ir žvalgybos užduotis, gabenti ginklus,

sprogmenis ir šaudmenis, rinkti žinias, gabenti ir platinanti pogrindžio spaudą. Stasys gebėdavo tramdyti skausmą ir nerimą, stengdamasis to neparodyti aplinkiniams, ir atlikinėti per ryšininką gaunamus partizanų štabo pavidimus.

1946 m. liepą Stasys kartu su choristais išvažiavo į dainų šventę Vilniuje. Jis dar nežinojo, kad būrys išduotas. Husarą suėmė sostinėje. Okupacinio MVD karo tribunolo teismo farsas vyko Vilniuje 1949 m. lapkričio 29 d. Keturi vyteniečiai buvo nuteisti mirti, sušaudyti Vilniuje KGB pastato rūsyje, septyniems skirta po dešimt metų lagerio, du kovotojai po „apdorojimo“ užverbuiti ir paleisti. Pastarieji čekistų užduocių nevykdė ir pasitraukė iš pogrindį. Stasiui mirus, iš trylikos 1946 m. sulaikytų vyteniečių gyvas liko tik vienas – šio nekrologo autorius.

Numeruotųjų pašnekėsiai filosofijos ir gyvenimo temomis

Stasys dirbo katorgos darbus Archangelsko, Komijos ir Intos lageriuose. 1949 metų pavasarį politiniai kalinių buvo perkelti į griežtojo režimo lagerius ir sunumeruoti. Vergų numeravimas, matyt, spartino komunizmo statybos eigą. Stalino epochoje GULAGo belaisvių darbas sudarė didelę sovietų ekonomikos dalį. Katorgos vargai taigoje, sužeistas stuburas, šaltis ir badas palaužė vaikino sveikatą – išsvystė stubu-

ro tuberkuliozė. Pateko į Abezės invalidų lagerį. Porą metų gulėjo ligoninėje, mokėsi anglų kalbos, ypač naudinių buvo pokalbiai su Lietuvos šviesuoliais, kuriuos čekistai, „išvadavę liaudį iš kapitalistų ir nacionalistų priespaudos“, kaip mat sugrūdo į lagerį „perauklėti“. Stasys pasakojo apie bendravimą su profesoriais L.Karsavinu ir A.Žvironu. Pirmasis, pastebėjęs Stasio kruopštumą ir domėjimąsi filosofija, taip jam patarė: „Žiūrėk, kokia mūsų aplinka. Stenkis išlikti tokis, koks esai ir tai bus didžiausias tavo pasisekimas.“ Ne mažiau gyvi ir turiningi buvo pasivaikščiojimai ir pasikalbėjimai su profesoriumi Levu Karsavinu. „Atsimenu, kad profesorius buvo sukūrės naujadara „upšas“. Tai žmogus, kurio elgesys priklauso nuo ūpo, kuris gali bet kokią beprotybę padaryti,“ – pasakojo Stasys. Abezės ligoninėje Stasiui teko bendrauti ir su disidentu klieriku Alfonsu Svarinsku, tuomet éjusiu felčerio pareigas.

Alma Mater – GULAGO ir ne tik

Stasys gerai suvokė, kad kabintis į gyvenimą reikia pačiam, o sovietijoje buvusiam „zekui“ (zakliučionij – z/k, rus. – kalnys, lagerio žargonas), neturinčiam jokios specialybės, labai sunku verstis. Po Stalino mirties lagerių režimas šiek tiek sušvelnėjo. Susibūrė nedidelis dvidešimties vyrų chorelis. Tautiečiai buvo pasiilgę lietuviško žodžio ir lietuviškos dainos. Stasys mena, kad atsirado ir Maišonio eiléraščių rinkinys „Pavasario balsai“, išverstas

į rusų kalbą. Lagerio draugas Stasiui išdrožė smuikenį. Paskui atsirado nedidutis akordeonas. Tad Abezės invalidų lageryje lietuvių ir padainuodavo, ir pamuzikuodavo, Stasio žodžiais taariant, ne tik tautiečiams, bet ir „visam lagerio internacionalui“. Stasys prisimini, kad lagerio kūmui (operiui) jie pateikdavo tinkamai „išverstus“ lietuvių dainų tekstus. Kūmas nekibdavo, bet kai per Velykas „zekai“ sugiedojo giesmę, kurioje skambiai kartojosi „Aleliuja!“, choro veikla buvo nutraukta.

Gerbt humanizmo principus

Stasys Gudaitis atkakliai ir nuosekliai siekė užsibrėžtų tikslų. Dirbdamas baigė Vilniaus konservatoriją, vadovavo chorams, pats dainavo chore ir vokaliname ansambluje „Girių aidas“, Mokslo akademijos chore, dirbo pedagoginį darbą J. Tallat-Kelpšos muzikos mokykloje ir Vilniaus konservatorijoje. Stasys nevengdavo ir solo partijų.

Stasys paliko dukterį gydytoją Aušrą, sūnų vadybininką Dainių ir du vaikaičius.

Laisvės kovų veteranas – karys savanoris, atlakės badmiriavimą, katorginį darbą ir patyčias GULAGe, turėjęs sveiko humoro jausmą ir aiškią pilietinę savimonę, darbavosi tautinės kultūros baruose ir okupacijos metais, ir atkūrus Nepriklausomybę. Jis gerbė humanizmo principus ir jų laikėsi visur ir visada.

Mielas bičiuli ir bendražygis Stasys, kasdienybėje ir šventėse mums trūks Tavęs ir Tavo padrásinančios šypsenos...

**Bendražygių,
bendradarbių
ir bendraminčių vardu –
Edmundas SIMANAITIS**

Tą naktį niekas nebijojo

Klaipėdoje sausio 12-ają susirinko buvę politiniai kalinių, tremtiniai ir kiti laisvę mylintys žmonės pagerbtii paukojusių gyvybę už mūsų nepriklausomą ateitį. Prie amžinosis šlovės stendo degė daug žvakių, eglių vainikas supo žuvusių atvaizdus. Dainavo ir giedojo choras „Atminties gaida“, vadovaujamas ilgamečio vadovo Vytauto Saikausko. Stovėjo susimąstę žmonės. Vieni iš jų tą išsimintiną naktį buvo kartu su žuvusiaisiais, kiti gerai prisiiminė sugrūusių iš Vilniaus pasakojimus. Vieja moteris pasakojo, kad ji išsigando tik sugrūžusi namo, kai per televiziją pamatė save stovinčią

po tanko vamzdžiu, o mažamečiai vaikeliai ēmė šaukti: „Mamyte, žiūrėk, čia tu!“ Visi tą naktį buvę pavojingose vietose patys stebėjos, kodėl nebuvo jokio baimės jausmo. Apie tai niekas negalvojo. Jaunimas artinosi prie tankų, beginkliai vyrai susikibę rankomis stojo prie tankus... Kiek didvyriškumo patirta tą naktį! Kaip žmonės troško laisvės!

Turbūt ne vienas iš susirinkusių į pagerbimą mąstė, ar nereikalauja iš stendo žvelgiančios žuvusių akys mūsų pasiaiškinimo, ar neklausia, ką mes nuveikėme Lietuvos laisvės varden...

Ona PADVARIETIENĖ

2010 m. sausio 22 d.

Tremtinys

Nr. 3 (881)

7

Albertas Pūkas 1924–2010

Sausio 7 d. mirė karys savanoris, dimisijos kapitonas Albertas Pūkas-Alba.

Gimė 1924 m. gegužės 26 d. Pramislavos vnk., Taujėnų valsč., Ukmergės aps.

1940–1943 m. mokėsi Kauno konservatorijoje. 1943 metais vokiečiams uždarius konservatoriją, solinio dainavimo mokėsi muzikos kursuose pas operos solistę Adelę Nezabitauškaitę-Galaunienę. Studijuodamas kūrė noveles, apsakymus, juos spausdino to meto leidiniuose „Savaitė“, „Ateities spinduliai“. 1941 m. įkūrė „Pramislavos meno mylėtojų draugiją“.

1944 m. dirbo Užugirio progimnazijos (Ukmergės aps.) vedėju. Įsitraukė į nelegalią pogrindinę antisovietinę veiklą. 1945 m. Lietuvos partizanų Vyčio apygardos vado D. Vaitelio-Briedžio pavaduotojas—adjutantas. Ruošė, spausdino

ir platino įsakymus, atsišaukimus, atsakymą į LSSR Viadaus reikalų liaudies komisaro J. Bartasiūno amnestiją. Vykdydamas partizanų būrių inspektavimą pateko į pasalą, buvo paimtas į nelaisvę. 1946 m. Pabaltijo karinio tribunolo nuteistas, kalėjo Norilsko, Magadano, Kolymos, Vladivostoko, Taišeto lageriuose. Norilsko sukilimo dalyvis. Gyveno tremtyje Krasnojarsko kr., Jeniseisko r., Maklakovo k.

Grįžęs į Lietuvą mokėsi aukštėniuose chorvedžių kursuose Panevėžyje, Panevėžio ir Vilniaus Tallat-Kelpšos muzikos technikumuose, dirbo Širvintų, Raguvos (Panevėžio r.) kultūros namuose, įvairiuose Panevėžio kolektyvuose, Ukmergės miškų ūkyje.

1988 m. tapo Lietuvos persitarkymo sąjūdžio rėmimo Ukmergės r. grupės nariu.

1991 m. sausio 11–13 d.

Pro memoria

dalyvavo Vilniaus televizijos bokšto ir Lietuvos Seimo rūmu gynime.

Lietuvos šaulių sąjungos (nuo 1940 m.), Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos, Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio narys. Apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu.

Palaidotas Anykščių r. Traupio kapinėse.

Žmona Julija, sūnūs ir vaikaičiai

„Aš verkiau parimus“

(atkelta iš 5 psl.)

Ši daina yra išspausdinta dainų rinkiniuose, išleistuose Lietuvoje („Išplėše man laisvę brangiausią“, V., 1990; „Dainuokim, dainuokim, dainuokim“, I ir III knygos. V., 1994; „Palinko liepa šalia kelio“, V., 1998; „Giedu dainele“, V., 2002 ir kt.) ir užsienyje („Lietuvos partizanų dainos“, Cicero, 1953; P. Gedvila. „Stoviu aš parimus“, Chicago, 1957; „Lék, sakalé“, Chicago, 1962; „Mes dainuojam“, Cikaga, 1967; „Dainuojame...“, Cleveland, Ohio, 1989 ir kt.). Įtraukta ji ir į „Lietvių liaudies dainyno“ devynioliktą tomą, skirtą Antrojo pasaulinio karo ir pokario dainoms, kurį išleido Lietvių literatūros ir tautosakos institutas (V., 2005).

Daina „Aš verkiau parimus“ kai kuriuose dainų rinkiniuose, garso kasečių ar kompaktinių plokštelių turinio aprašuose, koncertų programose nurodoma kaip lietuvių liaudies daina. O juk ši daina yra autorinė. Dainos teksto autore – Jungtinė Amerikos Valstijose gyvenanti Vanda Panavaitė-Stankienė. Ji gimė Lietuvoje, 1944 m. emigravo į Vokietiją, iš ten – į Kanadą, vėliau persikėlė gyventi į Jungtinės Amerikos Valstijas, Cikagą. Buvo pramognės muzikos dainininkė, išle-

do 4 plokštelių. Jos įdainuotos dainos transliuojamos „Margučio“ radijo laidose.

Lietuvoje ir išseivijoje dainuojama „Aš verkiau parimus“ – tai liaudies daina tapęs Vandas Panavaitė-Stankienės eiléraštis. Jis buvo sukurtas dar Antrojo pasaulinio karo metais autorei gyvenant Lietuvoje. Pavadinimu „Kai sugrįši (kariui)“ jis išspausdino 1942 m. lapkritį Svenčionyse išleistas „Kalandorius“. 1943“, pavadinimu „Mano ilgesys“ – laikraštis „Karys“ 1943 m. sausio 16 d. Eiléraštis buvo pradėtas dainuoti jau Antrojo pasaulinio karo metais. Vėliau rezistenčijos metais šią dainą dainavo partizanai ir tremtiniai. Matyt, todėl kartais „Aš verkiau parimus“ yra vadina partizanų daina. Tačiau reikia atkreipti dėmesį tai, kad tuo metu, kai eiléraštis buvo sukurtas ir pradėtas dainuoti, lietuvių partizanų dar nebuvó.

„Aš verkiau parimus“ dainuojama menkai varijuojant tekstą. Kinta vienas kitas žodis. Tačiau bene labiausiai pastebimas pirmųjų eiléraščio žodžiai „Aš verkiau parimus“ pakeitimas žodžiais „Stoviu aš parimus“. Todėl ir dainų rinkinių turinioose, ir garso įrašų turinio aprašuose bei koncertų programose randame šią dainą, įra-

šytą skirtingais pavadinimais.

Apie šią dainą spaudoje rašyta jau ne kartą. Kanadoje „Tėviškės žiburiai“ (1955 m. balandžio 21 d., Nr. 16) paskelbė publikaciją „Kaip gimsta liaudies dainos“ apie šios dainos atlikimą Hamiltonie ir išspausdino eiléraščio tekstą. „Lietuvių dienos“ (1956, Nr. 4) išspausdino eiléraštį kartu su Bernardo Brazdžionio tekstu. Laikraštis „Darbininkas“ (1987 m. liepos 31 d., Nr. 28) paskelbė Pauliaus Jurkaus (parašas P. J.) publikaciją „Kas paraše visiems žinomą dainą „Aš verkiau parimus“?“ ir eiléraščio tekstą. Rašytojos Julijos Gylienės ir dainos teksto autorei Vandas Panavaitė-Stankienės pokalbi apie jau minėtą dainą išspausdino laikraščio „Draugas“ kultūrinis priedas (1996 m. balandžio 13 d., Nr. 73). Taip pat buvo iđeta eiléraščio teksto faksimile iš 1943 m. „Kario“. Kosas Aleksyno publikaciją „Daina, įamžinusi savo kūrėją“ apie eiléraščio autore Vanda Panavaitė-Stankienė paskelbė „Tautosakos darbai“ (t. XXX, V., 2005).

**Dr. Jūratė PETRIKAITĖ,
Lietuvos muzikos ir
teatro akademijos
mokslo darbuotoja**

SL289

Leidėjas LPKTS

Redaktorė - Jolita Navickienė

Redakcija:

Dalia Maciukevičienė,
Vesta Milerienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214

Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@erdves.lt, LPKTS puslapis internete: <http://www.lpkts.lt>

Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sask. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440, Nr. LT18 70440600 0425 8365.

Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai

Offsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3200. Užs. Nr.

Užjaučiamė

Mirus kariui savanoriui, buvusiams politiniams kalinii, vyru ansamblio „Girių aidas“ dainininkui

Stasiui GUDAIČIUI,
nuoširdžiai užjaučiamė
artimuosis.

**Buvę „Girių aido“
nariai:**
Vincentas KUPRYS,
Vytautas BALSYNS,
Antanas LUKŠA

Kaina 1,75 Lt

Tremtinys

Redakcija pasiliake teisę trumpinti ir redaguoti straipsnius, rankraščiai negrąžinami. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autoriaus nuomone.